

Sygn. akt V ACa 349/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Artur Lesiak (spr.) SA Katarzyna Przybylska
Protokolant:	stażysta Anna Machajewska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. (1), D. S. (1), M. S. (2), D. S. (2)

przeciwko J. S., H. S. (1), (...) w W.

o ustalenie

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 30 stycznia 2013 r. sygn. akt I C 326/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 4 (czwartym) w ten sposób, że zasądza od pozwanej (...) w W. na rzecz powódki M. S. (1) kwotę (...) (cztery tysiące czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, a nie obciąża pozwanych J. S. i H. S. (1) kosztami procesu należnymi powódce,

b) w punkcie 5 (piątym) w ten sposób, że nakazuje ściągnąć od pozwanej (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 5510 zł (pięć tysięcy pięćset dziesięć złotych) tytułem pozostałej opłaty sądowej od wartości przedmiotu sporu;

II. oddala apelację pozwanych J. S. i H. S. (1) w pozostałym zakresie oraz apelację pozwanej (...) w W.;

III. zasądza od pozwanej (...) w W. na rzecz powódki M. S. (1) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. nie obciąża pozwanych J. S. i H. S. (1) kosztami postępowania apelacyjnego należnymi powódce.

Na oryginale właściwe podpisy.

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. (1), M. S. (2), D. S. (1) i D. S. (2) w pozwie wniesionym przeciwko pozwanym J. S. i H. S. (1) oraz (...) w W. domagali się;

1) ustalenie prawa powodów M. S. (1), M. S. (2),

D. S. (2) oraz D. S. (1) do wykupu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ulicy (...) wraz z przynależną do lokalu piwnicą, dla którego Sąd Rejonowy w L., V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o (...);

2) ustalenie nieważności czynności prawnej - umowy ustanowienia

odrębnej własności lokalu i sprzedaży oraz ustanowienia hipotek zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 22 listopada 2007 r. przed notariuszem W. J. urzędującym w Kancelarii Notarialnej w G., przy ulicy (...), Rep A (...) na skutek wadliwego pominięcia istniejącego prawa do wykupu przedmiotowego lokalu przez powodów.

Pozwani J. i H. S. (1) w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa wskazując w uzasadnieniu swojego stanowiska, iż zgłoszone przez powódkę powództwo jest całkowicie bezzasadne.

Również pozwany (...) w W. w imieniu której działa Dyrektor Oddziału (...) w G., wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc w pierwszej kolejności co do zasady brak legitymacji do wystąpienia z przedmiotowymi roszczeniami w niniejszej sprawie, innych osób poza powódką M. S. (1). Nadto pozwany wskazał, iż uprawnienie do zakwaterowania jest ściśle związane z pełnieniem (...). Adresatem decyzji o prawie do kwatery (obecnie prawie do lokalu mieszkalnego), zarówno w poprzednim stanie prawnym, jak i obecnym, był (...), i to jemu przysługiwało prawo do zakwaterowania realizowane w jednej z form przewidzianych przez ustawę.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w S. ustalił, iż umowa zawarta w dniu 22 listopada 2007 r. pomiędzy Skarbem Państwa – (...) a J. S. i H. S. (1) dotycząca ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...) wraz z przynależną piwnicą i udziałem w nieruchomości wspólnej i sprzedaży oraz ustanowienia hipotek jest nieważna. Nadto ustalił, że powódka M. S. (1) jest współuprawnioną do wykupu przedmiotowego lokalu i oddalił powództwo M. S. (2), D. S. (1) i D. S. (2). Orzekając o kosztach Sąd Okręgowy zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki M. S. (1) kwotę 4.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 5.510 zł tytułem pozostałej opłaty sądowej od wartości przedmiotu sporu.

Podstawą tego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

Pozwany J. S. oraz M. S. (1)(...) Ze związku małżeńskiego urodziły się dzieci: M. S. (2), D. S. (2) i D. S. (1).

W trakcie trwania małżeństwa powódki M. S. (1) i pozwanego J. S. decyzją przydziału(...) z 2 lutego 1991 roku J. S. będąc(...) otrzymał lokal mieszkalny nr (...) przy ulicy (...) w L.. Przy wydaniu decyzji uwzględniony został jego stan cywilny, oraz posiadane z niego dzieci. Decyzją z dnia 3 kwietnia 2002r. (...) w G. po uprzednim rozpoznaniu wniosku J. S. oraz uwzględniając stan zdrowia jego syna D. S. (2) przyznała na stałe dodatkową powierzchnię mieszkaniową.

Z dniem 1 września 1993r. pozwany J. S. nabył uprawnienia do emerytury.

W dacie (...) pozwany J. S. nie zamieszkiwał już w lokalu nr (...) przy ulicy (...) w L., (...)

Decyzją Dyrektora (...) w G. z dnia 18 lipca 2002r. stwierdzono iż pozwany J. S. zachował prawo do osobnej kwatery stałej na czas nie określony.

Po (...) z powódka M. S. (1), pozwany J. S. dążąc do zapewnienia (...), lokalu mieszkalnego, wielokrotnie zwracał się do pozwanej (...) Oddział w G. o rozkwaterowanie poprzez przyznanie mu osobnej jednopokojowej kwatery, a powódce M. S. (1) i dzieciom stron dwupokojowego lokalu zamiennego. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art.28 Ustawy o zakwaterowaniu Sił zbrojnych w Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu obowiązującym w dacie uprawomocnienia się wyroku (...)

Budynek mieszkalny położony w L. przy ulicy (...) na mocy decyzji Dyrektora Oddziału (...) G. nr (...) z dnia 28 listopada 2002 r. został w całości przeznaczony do sprzedaży. W dniu 23 marca 2007r. pozwany J. S. złożył wniosek o nabycie lokalu mieszkalnego. W konsekwencji złożonego wniosku (...) Oddział (...) w G. dokonała oszacowania przedmiotowego lokalu i zawiadomieniem z dnia 12 czerwca 2007 r. przy uwzględnieniu bonifikaty, zobowiązała wnioskującego do zapłaty ceny określając ją końcowo na kwotę 12.887,40 zł. Pismem z dnia 2 lipca 2003r. a następnie z dnia 8 listopada 2006 r. (...) Oddział (...) w G. odmówił powódce M. S. (1) prawa do wykupienia wspólnie z (...)zajmowanego przez nią wraz dziećmi tego samego lokalu.

Aktem notarialnym z dnia 22 listopada 2007 r. Rep A (...) w postaci umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i sprzedaży oraz ustanowienia hipotek zawartym przed notariuszem pozwani J. S. wraz H. S. (1) nabyli własność przedmiotowego lokalu.

Sąd Rejonowy w L. uwzględniając powództwo J. i H. S. (1) wyrokiem z dnia 16 marca 2011r. nakazał M. S. (1), M. S. (2), D. S. (1), D. S. (2) aby opuścili, opróżnili i wydali powodom lokal mieszkalny nr (...) położony w L. przy ul. (...) wraz z przynależną do lokalu piwnicą, dla którego to lokalu Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w L. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Pismem z dnia 23 października 2003r. Komornik Sądowy działając w tym przedmiocie na wniosek wierzyciela J. S. po wszczęciu egzekucji w oparciu o tytuł wykonawczy wezwał powodów do dobrowolnego wykonania obowiązku wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 6 marca 2011 r.

Sąd Okręgowy zważył, że jedynie powództwo M. S. (1) zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd zaznaczył, że przesłanką skuteczności powództwa o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa jest istnienie interesu prawnego po stronie powoda. Interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa. Niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego stosunku prawnego lub prawa - w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 r., wydany w sprawie III CRN 57/87, opublikowany OSNPG z 1987 r., nr 7, poz. 27). Natomiast ocena interesu prawnego strony dokonywana jest na tle skonkretyzowanych okoliczności, które pozwalają ocenić rzeczywistą potrzebę ochrony jej sfery prywatnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 1999 r., wydany w sprawie II CKN 182/98, niepublikowany). Zatem istnienie interesu prawnego powinno być wskazane przez powoda. On też obowiązany jest przytoczyć fakty uzasadniające ten interes, przy czym muszą być one udowodnione, a nie tylko uprawdopodobnione.

W ocenie Sądu powódka M. S. (1) ma interes prawny, w rozumieniu art. 189 k.p.c, w żądaniu ustalenia na podstawie art. 58 k.c. nieważności umowy sprzedaży lokalu.

Za uzasadnione i skuteczne Sąd Okręgowy uznał zarzuty powódki M. S. (1) odnośnie naruszenia art. 56 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - dalej u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. i w chwili zawarcia umowy kupna lokalu oraz art. 33 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2004 r. Nr 162 poz. 1691 - dalej: „ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r.”). Pozwani dokonali błędnej wykładni art. 56 u.z.S.Z.R.P., nie uwzględniając tego, iż uzyskane przez pozwanego prawo do kwatery stałej weszło w skład majątku wspólnego małżonków M. i J. S., co w ocenie Sądu orzekającego dla rozstrzygnięcia

w niniejszej sprawie ma decydujące znaczenie. Pozwany J. S. otrzymał przydział przedmiotowej kwatery stałej pod rządami przepisów ustawy z dnia 10 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych, której art. 8 ust. 1 przewidywał, że kwatery taka jest przeznaczona na zakwaterowanie stałe (...) i jego rodziny i zgodnie z art. 9 ust. 2, przy ustalaniu powierzchni kwatery przysługującej (...) uwzględnia się m.in. jego stan rodzinny. Podobne regulacje zawierał art. 24 ust. 1 u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. oraz art. 26 ust. 2 pkt 1, zgodnie z którym członkiem rodziny (...) służby stałej, którego uwzględnia się przy ustalaniu przysługującej powierzchni użytkowej jest m.in. małżonek. Nie ulega zatem wątpliwości, że przydzielona (...) kwatery stała ma zaspokajać potrzeby rodziny (...). Na gruncie obu tych ustaw w doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że przydział kwatery stałej jest prawem podmiotowym (...) oraz że podmiotem tego prawa jest również współmałżonek (...), a w konsekwencji prawo do korzystania z takiej kwatery stanowi składnik majątku wspólnego małżonków (por. uzasadnienie uchwały z dnia 21 grudnia 2006 r. III CZP 131/2006 OSNC 2007/10 poz. 152). Chwilą miarodajną dla oceny, co wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków jest z jednej strony stan prawny obowiązujący w dacie nabycia przedmiotu w czasie trwania małżeństwa, a z drugiej strony stan prawny obowiązujący w dniu uprawomocnienia się (...).

Następnie Sąd Okręgowy stwierdził, że art. 8 ust. 1 i 9 ust. 2 u.z.s.z. przesądzały, że kwatery przydzielano na zaspokojenie potrzeb rodziny (...), a art. 18 ust. 1 i 2 tej ustawy regulował uprawnienia (...), przyznając (...) prawo do zamiennego lokalu mieszkalnego. Prawo do zajmowania kwatery przysługiwało zatem zarówno (...), jak i jego małżonkowi (...) do czasu przydzielenia (...) lokalu zamiennego. Także na gruncie przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jak wskazano, prawo do zamieszkiwania w kwatery przysługiwało (...) i współmałżonkowi, który zachowywał je również po (...), co potwierdza art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., stanowiący, że osoby, którym do dnia wejścia w życie tej ustawy, czyli do dnia 1 lipca 2004 r. przydzielono osobną kwatery stałą, zachowują nabyte do tego dnia uprawnienia na czas zajmowania tej kwatery, przy czym przez użyte w tym przepisie określenie „osoby” należy rozumieć wszystkie osoby brane pod uwagę przy przydziale kwatery, a więc także małżonka (...) (art. 26 ust. 2 u.z.S.Z.R.P.). Od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lokale stanowiące kwatery stałe mogły być zbywane w trybie i na zasadach określonych w art. 56-58 tej ustawy. Zarówno przed nowelizacją z 2004 r., jak i po tej nowelizacji prawo do nabycia takiej kwatery przysługiwało m.in. osobom uprawnionym, które zajmują kwatery na podstawie decyzji o przydziale (przed nowelizacją z 2004 r.) lub osobom posiadającym tytuł prawny do zamieszkiwania w tym lokalu mieszkalnym (po nowelizacji z 2004 r.). W obu wypadkach wykładnia tych pojęć musi uwzględniać regulacje zawarte w art. 58, który zarówno przed, jak i po nowelizacji z 2004 r. rozróżniał sytuacje sprzedaży kwatery (...) i innym osobom uprawnionym, w tym członkom rodziny i małżonkowi, przewidując różne bonifikaty w każdym wypadku.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że art. 56 zarówno przed, jak i po nowelizacji z 2004 r. przewidywał prawo do nabycia kwatery na preferencyjnych zasadach również dla małżonka (...), któremu przydzielono kwatery, małżonek bowiem był „osobą uprawnioną” zajmującą kwatery na podstawie decyzji o przydziale (przed nowelizacją z 2004 r.), jak również był „osobą posiadającą tytuł prawny do zamieszkiwania w tym lokalu” (po nowelizacji z 2004 r.) i w art. 58 przewidziano sytuację, w której to małżonek był nabywcą lokalu, ustalając wówczas inne ceny niż wtedy, gdy nabywcą był (...).

Rozważając, czy prawo do kwatery stałej przydzielonej (...) w czasie trwania małżeństwa wchodzi do majątku wspólnego Są I instancji stwierdził, że ponieważ żaden z przepisów omawianych ustaw nie przesądza wprost tej kwestii, mają w tym względzie zastosowanie ogólne zasady przewidziane w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym dotyczące przynależności prawa do majątku wspólnego lub osobistego (odrębnego).

W rozpoznawanej sprawie chodzi o przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r., choć trzeba stwierdzić, że w tym przedmiocie nowelizacja nie wprowadziła istotnych zmian. Wymieniony w przepisach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego katalog składników majątku odrębnego (obecnie osobistego) jest zamknięty, a zatem wszystkie prawa, które do niego nie należą wchodzi w skład majątku wspólnego. W tym wypadku nie chodzi o prawa wskazane w art. 33 pkt 1-5 i 7-8 k.r.o., zatem ocenie podlegać może jedynie to, czy prawo do kwatery stałej jest prawem niezbywalnym w rozumieniu art. 33 pkt 6 k.r.o.,

tylko bowiem w tym przypadku stanowiłoby ono odrębny majątek małżonka będącego (...) i nie wchodziło w skład majątku wspólnego.

W literaturze jednolicie przyjmuje się, że wymienionego przepisu nie można odnosić do wszystkich praw niezbywalnych i nie są objęte jego hipotezą te prawa niezbywalne, które ze swej natury mogą być prawem wspólnym obojga małżonków, np. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu. Za prawa niezbywalne, w rozumieniu tego przepisu, należy uznać tylko te prawa, które są ściśle związane z osobą uprawnionego małżonka i nie wchodzi w skład spadku po nim, np. użytkowanie, służebność osobista, prawo do alimentacji. Wszystkie inne prawa, też niezbywalne, ale niegasnące wraz ze śmiercią uprawnionego, mogą wchodzić w skład majątku wspólnego. Jak wynika z przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących losu prawa do kwatery stałej, po śmierci (...), któremu ją przydzielono (np. art. 41 ust. 4), prawo to nie wygasa wraz ze śmiercią (...). Poza tym, jak wskazano, prawo do zamieszkiwania w kwaterze przysługuje niewątpliwie obojgu małżonkom, a zatem prawo do kwatery stałej nie jest prawem niezbywalnym w rozumieniu art. 33 pkt 6 k.r.o., a skoro tak, to zgodnie z ogólną zasadą przewidzianą w art. 32 § 1 k.r.o., jeżeli zostało nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej, stanowi dorobek małżonków, podobnie jak prawo najmu czy spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, od których nie różni się w istotny sposób.

Skoro zatem prawo do kwatery zostało przydzielone pozwanemu J. S. w czasie trwania wspólności ustawowej z powódką M. S. (1), weszło ono do ich majątku wspólnego i powódka była współuprawniona nie tylko do korzystania z tego prawa, lecz także do nabycia go na preferencyjnych zasadach przewidzianych w art. 56 i 58 u.z.S.Z.R.P. Dopóki zatem wspólność tego prawa nie została zniesiona w wyniku (...) stron, dopóty oboje (...) byli uprawnieni do korzystania z niego oraz do nabycia go w trybie i na zasadach przewidzianych w przytoczonych przepisach. Niczego nie zmieniło uchylene art. 28 u.z.S.Z.R.P. w wyniku nowelizacji z 2004 r., jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 21 grudnia 2006 r. III CZP 131/2006 (OSNC 2007/10 poz. 152), uchylene tego przepisu nie wprowadziło zmian w zakresie uregulowania stosunku prawnego powstałego w wyniku przydzielenia kwatery i również po uchyleniu go (...) nie może być uznany za osobę zajmującą kwaterę bez tytułu prawnego. Uchylene wymienionego przepisu, który regulował sposób korzystania z kwatery (...) i w niektórych sytuacjach przewidywał prawo (...) do otrzymania lokalu zamiennego albo prawo obojga (...) do jednego lokalu zamiennego lub ekwiwalentu pieniężnego, niczego nie zmieniło w kwestii przynależności do majątku wspólnego przydzielonego prawa do kwatery stałej. Uchylone zostały jedynie - na okres do kolejnej nowelizacji z 2010 r. - przewidziane dotychczas w ustawie obowiązki (...) wobec (...) w razie (...) (...), któremu przydzielono kwaterę stałą, nie zmieniło natomiast wskazanych regulacji przesądzających wejście w skład majątku wspólnego małżonków prawa do przydzielonej jednemu z nich w czasie trwania małżeństwa kwatery stałej wraz z ekspektatywą nabycia tego lokalu na preferencyjnych warunkach przewidzianych w ustawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012r. ICSK 8/12). Zgodnie z intencją ustawodawcy wyrażoną w uzasadnieniu ustawy z 16 kwietnia 2004r., „uchylając art. 28 kwestie dotyczące lokali mieszkalnych po orzeczonym rozwodzie pozostawia samym zainteresowanym, z uwagi na fakt ich osobistego charakteru,”. Także Rzecznik Praw Obywatelskich wskazuje, iż „obecnie uregulowanie spraw mieszkaniowych pozostawiono całkowicie do uznania (...). Kwestii tej nie może rozstrzygnąć na żądanie jednego z małżonków (...) (byłoby to możliwe wyłącznie po złożeniu zgodnego wniosku w tej sprawie przez oboje (...)), zaś ewentualne spory w tej kwestii mogą być rozstrzygane w sposób wiążący przez sąd. Uznanie, iż na podstawie art. 56 ustawy o zakwaterowaniu (...) jedynie jeden z małżonków (...) zamieszkujących w lokalu umocowany jest do jego wykupienia, zaprzeczałoby intencji ustawodawcy, aby po(...) sami powyższą kwestię uregulowali. Prowadziłoby to bowiem do sytuacji, w której o losie mieszkania -jako składnika wspólnego majątku, decydowałby jedynie jeden z małżonków, drugi natomiast nie miałby w tej sprawie nic do powiedzenia. Takie rozumienie art. 56 u.z.S.Z.R.P. pozostaje w- wyraźnej sprzeczności z jego wykładnią autentyczną oraz funkcjonalną i mogłoby w skrajnych sytuacjach prowadzić do rażącego pokrzywdzenia praw innych osób (członków rodziny), aniżeli (...). Przytoczone przepisy wskazują, że decyzja o przydziale kwatery, wydana niewątpliwie tylko ze względu na stosunek służby, wywierała dalek idące skutki niż wynikałoby z powierzchownego odczytania jej jako aktu dotyczącego wyłącznie (...).

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż pozwana M. S. (1) w rozumieniu art. 56 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002r. Nr 42, poz.368) posiada tytuł prawny do

zamieszkiwania w przedmiotowym lokalu, a nadto że jest uprawniona do wykupu lokalu nr (...) położonego w L. przy ulicy (...) wraz z przynależną do lokalu piwnicą. Oznacza to, że gdy uprawnieni zostają pozbawieni możliwości skorzystania z pierwszeństwa, umowa sprzedaży nieruchomości, której to pierwszeństwo dotyczy zawarta z ich pominięciem dotknięta jest nieważnością (art. 58 k.c.). Z tych względów powództwo M. S. (1) jako w całości zasadne podlegało uwzględnieniu.

Uznając natomiast za zasadny zarzut pozwanego (...) co do braku legitymacji po stronie powodów w osobach M. S. (2), D. S. (2) oraz D. S. (1) powództwo i w tym zakresie zostało oddalone.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 108 kpc oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn.zm.). Nieuiszczonymi kosztami sądowymi od ustalonej wartości przedmiotu sporu Sąd obciążył solidarnie pozwanych (art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) o czym orzeczono w pkt 5 wyroku.

Pozwana (...) zaskarżyła powyższy wyrok apelacją w całości i wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o jego zmianę i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania skutkujące nieważnością postępowania - art. 379 pkt 2 k.p.c.- poprzez naruszenie art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 15 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i art. 8 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o (...) poprzez nie wezwanie do udziału w sprawie (...) w sytuacji kiedy reprezentacja przez ten podmiot była obowiązkowa, z uwagi na to, iż stroną umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży był Skarb Państwa - (...), a właściwym do rozpoznania w I instancji był Sąd Okręgowy;

2. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną interpretację i zastosowanie:

-art. 33 k.r.i o. polegającej na przyjęciu, iż przepis ten ma zastosowanie również do uprawnień o charakterze administracyjnoprawnym; pominięciu przy interpretacji przepisu faktu, iż tytuł prawny do lokalu miał charakter administracyjnoprawny; nie rozważeniu w jakim zakresie może on mieć zastosowanie do tzw. ekspetatyw;

- art. 33 k.r.io. w zw. z art. 56 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej uprawnienie ma charakter zbywalny; pominięciu przy interpretacji przepisu zapisów art. 24. a także art. 28 ust. 5 w zw. z art. 28 ust 3 i 4 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu z daty (...), a w konsekwencji przyjęcie, iż powódce M. S. (1) przysługiwało prawo do nabycia lokalu w sytuacji kiedy, nie była ona osobą uprawnioną w rozumieniu art. 24 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych

Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu obowiązującym, a w dacie (...) nie było nawet ekspetatywy nabycia prawa do lokalu (w pełni ukształtowanej) - lokal znajdował się w budynku wyłączonym ze sprzedaży, nie został złożony wniosek o sprzedaż lokalu, wobec czego nie mogła ona wejść do majątku wspólnego;

- naruszenie art. 22, 23 i 24 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu obowiązującym w dacie (...) oraz art. 56 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poprzez błędne określenie charakteru praw nadanych ustawą o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji błędnego ustalenia kręgu osób uprawnionych do nabycia lokalu;

- naruszenie art. 26 i art. 58 o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego nadinterpretację;

- naruszenie art. 58 k.c. poprzez jego zastosowanie w sytuacji kiedy nie było ku temu podstaw.

Pozwania J. i H. S. (1) także zaskarżyli wyrok apelacją w części uwzględniającej powództwo. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili naruszenie:

1/przepisu art.22 Ustawy z dn.22.06.1995r. „o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”(Dz. U. Nr 86, poz.433 z późn.zm w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką (...) (...), tj. w dacie przed nowelizacją tej Ustawy dokonanej Ustawa z dn.16.04.2004r. „o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw" (Dz. U. Nr 116, poz. 1203) poprzez błędne przyjęcie, iż uzyskany przez pozwanego J. S. decyzją (...) z dn.02.09.1991r. Nr (...) na okres pełnienia przez niego (...) przydział osobnej kwatery stałej stanowił prawo, które weszło do majątku wspólnego pozwanego J. S. i powódki M. S. (1) pomimo tego, iż:

- w/w przepis art.22 wyraźnie wskazuje, iż prawo do kwatery przysługuje tylko (...), a tym samym nie członkom jego rodziny, w tym małżonce,
- tylko w sytuacji określonej przepisem art. 23 ust.3 w/w Ustawy z dn.22.06.1995r. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1)(...) prawo do kwatery nabywają wspólnie zamieszkali w kwaterze z (...) (emerytem, rencista) w dniu jego śmierci członkowie najbliższej jego rodziny, w tym jego małżonka,

2/przepisu art.56, w związku z przepisem art.23 ust.3 w/w Ustawy z dn.22.06.1995r. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1) (...), poprzez błędne przyjęcie, iż powódka M. S. (1) jako (...) pozwanego J. S. jest osobą uprawnioną, zgodnie z treścią w/w przepisu art.56 do nabycia zajmowanej kwatery pomimo tego, iż wg. pozwanych powódka M. S. (1) byłaby osobą uprawnioną w rozumieniu w/w przepisu art.56 do nabycia w/w kwatery tylko po spełnieniu przesłanek wynikających z w/w przepisu art.23 ust.3, tj.:

- w razie śmierci pozwanego J. S.
- w dacie jego śmierci musiałyby być jego żoną,
- w dacie jego śmierci musiałyby wspólnie z nim zamieszkiwać w przedmiotowej kwaterze,

3/przepisu art.23 w/w Ustawy z dn. 16.04.2004r. „o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw" w związku z przepisem art.23 ust.3 w/w Ustawy z dn.22.06.1995r. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1)(...)

-poprzez błędne przyjęcie, iż powódka M. S. (1) jest osobą, o której mowa w treści w/w przepisu art.23, tj. osobą, której do dnia wejścia w/w Ustawy z dn. 16.04.2004r. przydzielono osobną kwaterę stałą i w związku z tym po wejściu w życie tej Ustawy zachowała ona nabyte do tego dnia uprawnienia na czas zajmowania tej kwatery, pomimo tego, iż zdaniem pozwanych powódka M. S. (1) do dnia wejścia w/w Ustawy z dn.16.04.2004r. nie nabyła w drodze przydziału prawa do przedmiotowej kwatery, gdyż do tego dnia nie zaistniały przesłanki określone przepisem art.23 ust. 3w/w Ustawy z dn.22.06.1995r., a tym samym w/w przepis art.23 w stosunku do powódki M. S. (1) nie mógł mieć zastosowania.

4/przepisu art.56 w/w Ustawy z dn.22.06.1995r. i to zarówno w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1)(...), tj. w dacie przed nowelizacją tej Ustawy dokonaną w/w Ustawą z dn. 16.04.2004r., jak i po tej nowelizacji

oraz

5/ przepisu art.33 Ustawy z dn.25.02.1964r. „Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy" (Dz. U. Nr 9, poz.59 z późn.zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1) (...) także poprzez błędne przyjęcie, iż uzyskany przez pozwanego J. S. w/w decyzją (...) na okres pełnienia przez niego (...) przydział osobnej kwatery stałej stanowił prawo, które weszło do majątku wspólnego pozwanego J. S. i powódki M. S. (1), pomimo tego, iż: - w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1) (...) lokal mieszkalny Nr (...)położony w L. przy

ul. (...) w budynku Nr (...) był decyzją Dyrektora (...) (...) G. Nr (...) z dn.27.10.2000r. został wyłączony ze sprzedaży i w związku z tym ani pozwany J. S., ani tym bardziej powódka M. S. (1) nie mieli prawa jego wykupu, a jedyne prawo jakie wówczas przysługiwało powódce M. S. (1) to prawo do otrzymania w wyniku jej rozkwaterowania z pozwanym J. S. lokalu zamiennego, z którego to jednak prawa powódka M. S. (1), sobie tylko znanych przyczyn i z wyłącznie własnej winy wówczas nie skorzystała, tracąc tym samym wszelkie uprawnienia, jakie zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami przysługiwały jej jako (...) (...) w związku ze wspólnym zamieszkiwaniem z nim w czasie trwania ich związku małżeńskiego,

- w dacie orzeczenia pomiędzy pozwanym J. S. i powódką M. S. (1) (...) w/w lokal został przydzielony pozwanemu J. S. jako kwatery stała jedynie na czas pełnienia przez niego (...) i w związku z tym tylko i wyłącznie od dalszego przebiegu tej służby, a tym samym od okoliczności związanych tylko i wyłącznie z osobą pozwanego J. S. zależało, czy w przyszłości lokal ten będzie mu przyznany już na stałe,
- dopiero decyzją (...) (...) z dn.18.11.2002r. Nr (...), tj. decyzją wydaną już (...) pozwanego J. S. i powódki M. S. (1), w związku z nabyciem przez pozwanego J. S. uprawnień do (...) przedmiotowy lokal został przyznany pozwanemu J. S. i tylko jemu jako kwatery stała już na czas nieokreślony,

- dopiero po wydaniu przez Dyrektora (...) (...) G. decyzji Nr (...) z dn.28.11.2002r. o przeznaczeniu przedmiotowego lokalu do sprzedaży, a tym samym dopiero po (...) pozwanego J. S. i powódki M. S. (1) pozwany J. S. uzyskał prawo do wykupu tego lokalu.

II. Ponadto pozwani z ostrożności procesowej, w przypadku nie uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku powyższych ich zarzutów dodatkowo zarzucili także w/w wyrokowi naruszenie:

6/przepisów art.98 i 99 KPC poprzez nie obciążenie kosztami powodów: M. S., D. S. (1) i D. S. (2) żadnymi kosztami przedmiotowego postępowania, w tym poniesionymi przez pozwanych: J. S. i H. S. (1) kosztami zastępstwa procesowego pomimo tego, iż przegrali oni sprawę, gdyż ich roszczenia zostały w pkt. 3 zaskarżonego niniejszą apelacją wyroku w całości oddalone

7/przepisów art.102 KPC poprzez nie uwzględnienie przy rozstrzygnięciu w pkt. 4-5 w/w wyroku o kosztach niniejszego postępowania, iż w sprawie tej zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstępianie od obciążania pozwanych: J. S. i H. S. (1) kosztami procesu czy też okoliczności uzasadniające zasądzenie od nich jedynie części tych kosztów na rzecz powódki, w tym nie uwzględnienie tego, iż:

- to tylko i wyłącznie z winy powódki M. S. (1) nie została uregulowana przez (...) sytuacja mieszkaniowa jej i pozwanego J. S. po orzeczeniu pomiędzy nimi (...), gdyż to powódka M. S. (1), chcąc zatrzymać dla siebie całe w/w trzypokojowe mieszkanie odmówiła wyrażenia zgody na ich rozkwaterowanie poprzez przyznanie pozwanemu J. S. osobnej jednoosobowej kwatery, a jej i ich dzieciom dwupokojowego lokalu zamiennego,

- pozwany J. S. w latach: 2003-2004 kilkakrotnie podejmował próby zrzeczenia się na rzecz powódki M. S. (1) uprawnień do przedmiotowego lokalu, występując w tej sprawie kilkakrotnie do (...), by w ten sposób uregulować sytuację mieszkaniową powódki M. S. (1) i swoich dzieci, co jednak zdaniem (...) nigdy nie było możliwe z uwagi na obowiązujące wówczas przepisy,
- całkowitą i wyłączną winę za ewentualne zawarcie przez pozwanych w dn.22.11.2007r. nieważnej umowy ustanowienia odrębnej własności przedmiotowego lokalu ponosi zdaniem pozwanych: J. S. i H. S. (1) tylko i wyłącznie pozwana (...) w W., gdyż to ona w licznych pismach kierowanych zarówno do pozwanego J. S., jak i powódki M. S. (1) utwierdzała pozwanego J. S. w przekonaniu, iż powódce M. S. (1) nie przysługuje prawo wykupu przedmiotowego lokalu, a tym samym to pozwana (...) w W. powinna ponieść wszelkie koszty związane z przedmiotową sprawą,

-pozwany J. S. podjął wszelkie wg. niego możliwe starania zmierzające do ustalenia czy faktycznie tylko i wyłącznie jemu przysługuje prawo do nabycia przedmiotowego lokalu, w tym m.in. zwrócił się o zajęcie w w/w sprawie stanowiska do Rzecznika Praw Obywatelskich, który w piśmie z dn.03.02.2004r. Znak:(...)także potwierdził, iż tytułu prawny do tego lokalu przysługuje tylko i wyłącznie jemu i w związku z tym jeżeli faktycznie w dn.22.II.2007r. zawarł wraz z pozwaną H. S. z (...) nieważną umowę ustanowienia odrębnej własności przedmiotowego lokalu to z pewnością nie uczynił tego z własnej winy, świadomie, z zamiarem pokrzywdzenia powódki M. S. (1), lecz w uzasadnionym przekonaniu, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami powódka M. S. nie miała prawa do nabycia tego lokalu.

Przedstawiając powyższe zarzuty pozwani wnieśli o: 1/zmianę pkt. 1, pkt.2 , pkt.4 i pkt. 5 zaskarżonego niniejszą apelacją wyroku poprzez oddalenie wszelkich roszczeń powódki M. S. (1) zgłoszonych w niniejszym postępowaniu w całości, względnie

2/ uchylenie w całości pkt. 1, pkt.2, pkt.4 i pkt. 5 roku w/w wyroku i przekazanie przedmiotowej sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,

3/zasądzenie od powódki M. S. (1) na ich rzecz wszelkich kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych,

4/przeprowadzenie rozprawy celem rozpoznania niniejszej apelacji.

Ponadto z ostrożności procesowej, w przypadku nie uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku zarzutów pozwanych wskazanych wyżej w pkt.I dodatkowo wnieśli o:

6/ zasądzenie od powodów: M. S. (2), D. S. (1) i D. S. (2) na ich rzecz wszelkich kosztów niniejszego postępowania związanych ze zgłoszonymi przez nich w tym postępowaniu roszczeniami za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych,

7/ zasądzenie tylko i wyłącznie od pozwanej (...) w W. wszelkich kosztów niniejszego postępowania związanych ze zgłoszonymi przez powódkę M. S. (1) w tym postępowaniu roszczeniami za obie instancje, w tym na rzecz powódki M. S. (1) kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych oraz na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w S. pozostałej do zapłaty opłaty sądowej.

Powodowie w odpowiedzi na apelacje wnieśli o oddalenie obu apelacji i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powódki M. S. (1) kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej (...) nie zasługuje na uwzględnienie. Natomiast apelacja pozwanych J. i H. S. (1) zasługuje na uwzględnienie jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za I instancję, natomiast co do merytorycznego rozstrzygnięcia Sądu I instancji, także jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne i rozważania w zakresie oceny materiału dowodowego oraz podstawy prawnej rozstrzygnięcia, przyjmując je za podstawę także własnego rozstrzygnięcia i odwołuje się do nich bez potrzeby ich powtarzania.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu nieważności postępowania podniesionego w apelacji pozwanej (...) w W.. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten jest chybiony. Obowiązkowe zastępstwo procesowe Skarbu Państwa, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o (...), nie obejmuje tych spraw, w których stroną jest państwowa osoba prawna. W przepisie art. 4 ust. 1 pkt 2 wyraźnie mowa jest o Skarbie Państwa, który należy odróżnić od państwowych osób prawnych (por. art. 33 k.c.). Państwowymi osobami prawnymi są inne niż Skarb Państwa jednostki organizacyjne, posiadające osobowość prawną, których mienie jest w całości mieniem państwowym (art. 1a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, Dz. U. Nr 106, poz. 493 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej

Polskiej, (...) jest państwową osobą prawną. Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 tej Ustawy, Skarb Państwa powierza (...) wykonywanie w jego imieniu i na jego rzecz prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do nieruchomości stanowiących jego własność. (...) jest jedynie administratorem powierzonego jej mienia Skarbu Państwa, wykonuje prawo własności i inne prawa rzeczowe „w imieniu” Skarbu Państwa i „na jego rzecz”, a dokonywane przez nią czynności prawne dotyczące mienia Skarbu Państwa wywołują bezpośredni skutek w majątku Skarbu Państwa, jako właściciela tego mienia (por. postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2005 r., V CK 831/04). Nie oznacza to jednak obligatoryjnego zastępstwa (...) przez Prokuratorię w procesach dotyczących tego mienia, gdyż ustawa o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa dla określenia spraw, w których to zastępstwo jest wymagane wprowadziła kryterium podmiotowe, a nie przedmiotowe. Chodzie więc wyłącznie o te sprawy, w których stroną postępowania jest Skarb Państwa, nie zaś państwowe osoby prawnej, nawet gdy sprawy to dotyczą mienia państwowego.

Do zarzutów, które zostały podniesione w obu apelacjach, odnieść należy się łącznie.

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga przede wszystkim ustalenia, czy prawo do kwatery wchodzi w skład majątku wspólnego, czy też stanowi majątek odrębny (...). Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji i przywołane orzecznictwo Sądy Najwyższego, że jest to majątek wspólny. Skarżący nie przedstawili w swoich apelacjach takich argumentów, które podważałyby prawidłowość tego poglądu.

Nie ma racji (...) twierdząc, że tytuł prawny do lokalu ma charakter administracyjnoprawny. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 grudnia 2006., III CZP 131/06 „decyzja o przydziale kwatery, wydana niewątpliwie tylko ze względu na stosunek służby, wywierała dalej idące skutki niż wynikałoby z powierzchniowego odczytania jej jako aktu dotyczącego wyłącznie żołnierzy” (...) Uwzględnienie małżonka (...) przy dokonywaniu przydziału miało charakter samoistnego uprawnienia, ponieważ miało charakter stały, nieograniczony wolą adresata przydziału, z konsekwencjami wykraczającymi poza okres istnienia małżeństwa. Akcesoryjność tego uprawnienia wobec przydziału ma określone granice. Nie mogło ono powstać i utrzymać się bez decyzji o przydziale, ale z chwilą powstania nie było zależne od woli żołnierza, adresata decyzji.

Stwierdzić więc należy, że dokonanie przydziału mieszkania wywołało swój skutek także w małżeńskich stosunkach majątkowych. Jeśli zostało przydzielone w trakcie trwania małżeństwa, to jest ono objęte majątkiem wspólnym. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 96/09, w którym stwierdzono, że „Prawo do korzystania z osobnej kwatery stałej, przyznanej decyzją Dyrektora (...) (...) małżonkowi będącemu (...) zawodowym, które nie jest prawem niezbywalnym mogącym przysługiwać tylko jednej osobie w rozumieniu art. 33 pkt 5 (uprzednio przed 20 stycznia 2005 r.- pkt 6 k.r.o.), i nie jest objęte katalogiem składników majątku osobistego (uprzednio odrębnego) wymienionych w art. 33 k.r.o., stanowi składnik majątku wspólnego małżonków i podlega postępowaniu o jego podział. Za taką jego przynależnością przemawiać może także w drodze analogii legis brzmienie art. 680⁽¹⁾ k.c., dotyczącego wspólności ustawowej prawa najmu lokalu mieszkalnego”. W konsekwencji nie sposób uznać, aby orzeczenie rozwodu stanowiło zdarzenie prowadzące do tego, że prawo to bez umownego lub sądowego podziału majątku przestało przysługiwać temu z dotychczasowych małżonków, który nie jest (...) zawodowym. Także okoliczność, że strony w okresie, gdy było to prawnie dopuszczalne nie skorzystały z możliwości rozkwaterowania nie może przesądzać o utracie przez byłego współmałżonka składnika majątku wspólnego, którym jest nabyte w trakcie małżeństwa prawo do osobnej kwatery.

Oceny tej nie zmienia fakt, że dopiero decyzją z dnia 28 listopada 2002 r., (...), przedmiotowy lokal został przeznaczony do sprzedaży. Kwestia ta bowiem ma znaczenie jedynie dla samej możliwości nabycia lokalu przez osoby posiadające uprawnienie wynikające z wcześniejszej decyzji o przydziale. Nie może jednak powodować żadnych zmian w sferze samego faktu przysługiwania uprawnienia. Oznacza to, że od 2002 r. osoby dotychczas uprawnione mogą wystąpić z wnioskiem o sprzedaż lokalu, natomiast z możliwości tej nie może skorzystać ta osoba, której to uprawnienie nie przysługuje. Osobą uprawnioną jest zatem powódka M. S. (1), gdyż w trakcie trwania związku małżeńskiego z pozwanym J. S. prawo to weszło do ich majątku wspólnego. Natomiast (...) J. H. S. uprawnienie to nie przysługuje, gdyż prawo do lokalu nie zostało przydzielone w trakcie trwania ich małżeństwa. H. S. (1) nie nabyła zatem uprawnienia do zakupu mieszkania przez to, że dopuszczalność jego sprzedaży przez (...) pojawiła się w trakcie małżeństwa pozwanych.

Decydujące znaczenia ma data przydziału lokalu, a nie to, w jakiej dacie możliwa stała się realizacja wynikających z tego faktu uprawnień. H. S. (1) może zatem jedynie nabyć na prawach wspólności ustawowej udział w mieszkaniu, który przysługuje jej mężowi.

Do odmiennych wniosków nie prowadzi także podnoszony przez pozwanych J. i H. S. (1) argument, że dopiero decyzją z dnia 18 listopada 2012 r. przedmiotowy lokal przyznany został pozwanemu J. S. w związku z nabyciem uprawnień do (...). Przede wszystkim należy zauważyć, że o ile w decyzji z dnia 2 września 1991 r. zawarte jest stwierdzenie: „przydziela się J. S. osobną kwatere stałą”, to w decyzji z dnia 18 lipca 2002 r. użyto sformułowania: „stwierdza się, że J. S. zachował prawo do kwatery stałej na czas nieokreślony”. Oznacza to, że decyzja z dnia 2 września 1991 r. kreowała powstanie prawa, natomiast decyzja z dnia 18 lipca 2002 r. jedynie potwierdzała zachowanie tego prawa, a więc miała charakter deklaracyjny.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że Sąd I instancji nie naruszył zatem przepisów art. 33 k.r.o. w zw. z art. 56 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. oraz art. 58 k.c.

Bezzasadne są także zarzuty pozwanych naruszenia przepisów art. 22, 23, 24 i 26 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r.

Użyte w art. 22 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. sformułowanie odnoszące się do (...) nie przesądza o tym, że prawo do kwatery stałej stanowi majątek odrębny (...). O tym bowiem, czy dany składnik majątkowy stanowi majątek odrębny decyduje treść art. 33 k.r.o.

Przewidziane w art. 23 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. uprawnienia małżonka nie wykluczają możliwości nabycia przez niego lokalu, w przypadku gdy prawo do kwatery stałej należy do majątku wspólnego.

Pomimo tego, że bezpośrednimi adresatami art. 24 i 26 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. są (...), przysługujące im uprawnienia mają wpływ na sytuację majątkową także ich współmałżonka, skoro prawo to wchodzi do majątku wspólnego. Tym samym nie można podzielić stanowiska pozwanych, że tylko (...) zawodowy jest osobą uprawnioną, a więc tylko na jego rzecz może w świetle art. 56 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. nastąpić sprzedaż lokalu. Zresztą takiej interpretacji przeczy stanowisko (...), gdyż umowa sprzedaży lokalu została zwarta nie tylko z J. S., ale także z jego (...)H. S. (1).

Trafny okazał się natomiast podniesiony w apelacji pozwanych J. i H. S. (1) zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Pomimo tego, że pozwani J. i H. S. (1) przegrali proces, zasada słuszności przemawia za odstąpieniem od obciążenia ich kosztami procesu należnymi powodce. Trzeba mieć na uwadze trudną sytuację majątkową tych pozwanych, a przy tym nie można przeoczyć, że pozwani ci działali w zaufaniu do (...), która stała na błędnym stanowisku, że prawo do wykupu lokalu mieszkalnego przysługuje w całości jedynie J. S. i jego obecnej żonie H. S. (1). Należy zaznaczyć, że kwestia przynależności do majątku wspólnego prawa do kwatery stałej nie jest w sposób jasny uregulowana w przepisach. Pozwani J. i H. S. (1) mogli zatem pozostawać w subiektywnym przekonaniu o zasadności swojego stanowiska procesowego.

Z uwagi na powyższe okoliczności, należało także na podstawie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. odstąpić od obciążenia pozwanych J. i H. S. (1) kosztami sądowymi.

Względy słuszności, o których mowa w art. 102 k.p.c., przemawiają także za nieobciążaniem pozwanych M., D. i D. S. (2) kosztami procesu należnymi pozwanym J. i H. S. (1). Obok trudnej sytuacji życiowej tych pozwanych (...) oraz skomplikowanej kwestii prawnej będącej przedmiotem rozpoznania, nie można przeoczyć, że są to dzieci pozwanego J. S.. Czyni to tym samym bezzasadnym zarzut naruszenia art. 98 i 99 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji. Natomiast nie dzieląc w pozostałym zakresie wskazanych wyżej zarzutów apelacji pozwanych J. i H. S. (1) oraz w całości zarzutów apelacji (...) w W. ani argumentacji na ich poparcie, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację J. i H. S. (1) w pozostałym zakresie oraz apelację pozwanej (...) w W. w całości, o czym orzeczono w punkcie II sentencji.

Koszty postępowania apelacyjnego zasądzono w punkcie III sentencji od pozwanej (...) w W. na rzecz powódki M. S. (1) na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Natomiast w punkcie III sentencji na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążono pozwanych J. i H. S. (1) kosztami postępowania apelacyjnego należnymi powódce M. S. (1). Za takim rozstrzygnięciem przemawiały te same względy, które legły u podstaw zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie kosztów postępowania za I instancję.